

случаи, когато излизането на журналистиката от обичайната ѝ ниша е конструктивен, а не деструктивен процес.

Свръхфункциите на възрожденската ни журналистика се стимулират от проявления, които действат еднопосочно, взаимно си влияят в усилване на ефектите. Всички те са „под шапката“ на модернизацията⁴: реформацията, просвещението, национализма, либерализма, конституционализма, иредентизма⁵; европеизацията⁶, вестернизацията; „ускореното развитие“⁷ или „забавеното ускорено развитие“⁸, „културата и взрива“⁹. Всички тези проявления се засичат в точката на етатизацията. Още повече - това става в култура, която по традиция е в пряка връзка с държавността.

Фактически възрожденският ни печат се стреми към комуникативно изграждане на легитимна власт. Така българската възрожденска журналистика, превърнала се в поле за синхронно действие и на останалите ни национални институции, изгражда държавност още преди възстановяването на третата българска държава¹⁰. Огняна Маждракова - Чавдарова акцентира върху стремежа на българския елит към постигане на институционно обособяване и реално самоуправление на национално равнище в църковните и гражданските дела¹¹. Този стремеж най-широко е изразяван чрез периодичния ни печат. Държавнотворчески свръхфункции Илия Тодев изтъква в Българската екзархия¹². По отношение на църковното движение Вера Бонева откроява освен информационната поне още две основополагащи функции на периодичния печат - конструктивна и моделираща¹³.

По време на Възраждането политическите ни водачи, които са публицисти, или може би по-точно публицистите - политически водачи, съзнателно стимулират ролята на журналистиката в модернизационен процес - като създател на нова публичност, като участник в институционализирането на политическата публичност. Те припомнят, че подобни процеси вече са се случили в Европа и в Северна Америка.

Затова неслучайно преобладаваща тема на програмните статии във възрожденската ни преса е за ролята на журналистиката. Това се отнася например до всички програмни статии на вестниците на Христо Ботев, който прогласява: „Журналистиката е едно от първите средства за революцията.“¹⁴

Според Славейков „Печатът е мъдрият онзи наставник, който никога не престава да бди над обществото, на което и най-малките движения съглежда и изпитва. Той управлява обществото, той мъмри онез от членовете, които ся отклоняват от прописаният път, а напротив, похвалява поведението и насърчава онез, които стъпват направо: с една дума той е и душевният ръководител, и управляющий [...]“¹⁵